Cena 1.50 zł

ZRZESZ KASZËBSKÔ

PISMO LUDU KASZUBSKIEGO

„Zrzesz Kaszebskô" wychodzi trzy razy w tygodniu.
Dodatek literacko-naukowy „Checz" ukazuje się w każdym numerze sobotnim.
Prenumerata: Miesięcznie 15 zł. Cena numeru pojedynczego 1.50 zł.

Redaktor Naczelny: Brunon Richert. Redaguje Kolegium: Jan Ro[illegible] Ignacy Szutenberg, F. Szreder, F. Kowalski.
Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Zrzesz Kaszebskô".
Adres Redakcji i Administracji: Wejherowo, Skrzynka Pocztowa [illegible]

Rok VIII. Wejherowo, wtorek 6 listopada 1945 r. Nr. 15.

U trumny Wincentego Witosa

Przemówienie Prezydenta Bieruta

KRAKOW (PAP). — W mieniu własnym i w imieniu prezydium Krajowej Rady Narodowej składam hołd zmarłemu wiceprezydentowi i posłowi do Krajowej Rady Narodowej, wielkiemu obywatelowi naszej Ojczyzny, jednemu z najbardziej zasłużonych patriotów, niezłomnemu długoletniemu bojownikowi ruchu ludowego, wytrwałemu szermierzowi idei niepodległości Polski i jej demokratycznej linii rozwoju. Stoimy przed trumną człowieka, którego życie splotło się nierozerwalnie z walką narodu w najtrudniejszym przełomowym okresie jego historii. Zmiennie kształtowały się poszczególne okresy tej walki. 70 lat życia, które oto zgasło niespodzianie, pogrążając nas w żałobie, zgromadzonych tutaj i wszystkich naszych rodaków, którzy życie i imię jego znali i cenili, na krótkiej przestrzeni tego czasu, naród przeżył wielkie burze dziejowe, momenty wspaniałych wzniesień i bolesnych upadków, aż dotknięty ciosem najstraszliwszego pohańbienia i niewoli wprost potwornej, zepchnięty został niemal na sam kraj przepaści. Miliony ludzi nie wytrzymały tych burz niesłychanie zmiennego prądu historii, a wielu z tych co przetrwali fizycznie, załamało się duchowo i moralnie. Nieliczni byli co przetrwali tę burzę nieugięci, stojący niezłomnie na raz obranym posterunku walki społecznej. Jednym z nich był Wincenty Witos. Oddajmy cześć najgłębszą tej niezłomności duchowej bez względu na to, jaki stosunek moglibyśmy mieć do polityczno-programowej treści jego działań i poglądów, stoimy nad trumną jednego z największych mężów stanu, który wyrósł z ludu, wychował się pod strzechą chłopską i pozostał wierny dla tej chłopskiej strzechy i dla środowiska w którym wyrósł.

Ta wierność dla wsi rodzinnej, dla środowiska ojczystego jest u niego tak niezwykła, że wydaje się jak gdyby ona właśnie regulowała cały Jego niepospolity układ psychiczny, określa Jego pozycję społeczną, była podstawowym trzonem jego światopoglądu, i tej właśnie niezłomności duchowej, która jest wielkim wzorem dla nas wszystkich. Nie ugięła Go przewrotna i chytra polityka austriackiego zaborcy, Jego młodzieńczych i zdawałoby się niezahartowanych jeszcze działań i wystąpień. Wbrew wszelkim zakusom był i pozostał wiernym i gorącym patriotą pognębionego wówczas narodu. Nie złamał Go i później w wieku dojrzałym sławetny Brześć, ani podłe zabiegi i tragiczna gehenna hitleryzmu. Ale oto zawiodły Go siły fizyczne w okresie odrodzenia narodu, o którym niewątpliwie marzył i w który wierzył przez całe swoje życie. Stoimy dziś więc pochyleni przed Jego trumną i staramy się wnikając w treść słów, które pozostawił przyjaciołom swoim i narodowi. Potwierdzają one słuszność drogi po której kroczymy: „Iść twardo i niezłomnie ku utrwaleniu demokracji i niepodległości państwowej, cenić głęboką przyjaźń sąsiedzką, której zawdzięczamy swe wyzwolenie, być wiernym zawsze i do końca swemu narodowi".

Będziemy kroczyli po tej drodze z tą samą uporczywą, wytrwałą i niezłomną siłą duchową, jakiej wzorem było życie człowieka, którego zwłoki żegnamy po raz ostatni. W imieniu Rzeczypospolitej składam cześć jednemu z najlepszych synów naszej Ojczyzny".

Opis pogrzebu Wincentego Witosa w następnym numerze.

[...]on Richert

Kaszubi - bohaterzy!

Wielu dobrych synów Ojczyzny poległo w walce z bar[...]tyńcą hitlerowskim. Ale ich niekończącą się litanię roz[...]tynają bohaterscy obrońcy Poczty Polskiej w Gdańsku. [...] to wielki, nietylko z tytułu swego pierwszeństwa w [...]e, ale także z tytułu wielkości tkwiącej w nim samym. [...]ka bohaterów samorzutnie, ochotniczo staje do nie[...]j walki w pierwszym dniu wojny, choć wie oddawna, [...]ko maleńka wysepka obrony w morzu rozszalałej nie[...]ści germańskiej, skazana jest na nieuchronną zagła[...] Ale Oni byli awangardą Polski na najważniejszym od[...]ul Nie cofnęli się na krok, walczyli i wszyscy zginęli! [...]erscy obrońcy Poczty Polskiej w Gdańsku! Dlaczego [...]d nie znamy Waszych nazwisk? Bracia Kaszubi — je[...] nazwiska te przeczytamy napełnia nas wielka duma. [...]o tutaj, na tej pierwszej placówce walki Polski z hit[...]wskim barbarzyńcą stali obok braci z innych części Pol[...]ynowie naszej ziemi — Kaszubi. Tutaj na Placu He[...]usza Kaszubi gradem kul odpowiedzieli na atak szturm[...]ek hitlerowskich i tutaj w gigantycznej walce, śmier[...]ch zapasach stali się bohaterami narodowymi. Oto [...]iska Kaszubów — Bohaterów: Mionskowski, Rekow[...] Krause, Klinkosz, Grota i młodziutki Orzechowski. Do[...]ca ich Kaszuba Flisykowski nie pozwala sobie przed [...]kucją zawiązać oczu „bo nic nie chce od psów nie[...]ckich" i wznosi okrzyk naprzeciw wycelowanym lufom [...]nu egzekucyjnego „Niech żyje Polska"

Oto jak ginęli nasi bracia — Kaszubi w obronie [...]lnej Ojczyzny. Pamięć tych bohaterów musi wiecznie [...] w ludzie kaszubskim i całym polskim narodzie. Ci [...]erscy Kaszubi są symbolem poświęcenia i dziejowego [...] jaki lud kaszubski w niemym heroizmie kładzie przez [...] dla wspólnej Ojczyzny. Musimy tym bohaterom [...]ować pomnik godny ich pamięci.

Zginęliście Bracia w Gdańsku — w stolicy Kaszub — [...]eście, którego place i ulice widziały już tyle kaszub[...] krwi. Kaszubską krew rozlewał tu Krzyżak, żołdak [...] hitlerowiec! Ale dość tego! Krew Wasza — to [...]nia kropla waszej krwi!

[...]rawiedliwości dziejowej stało się zadość, bo Gdańsk [...]znów nasz — nasz na wieki. Dziś swobodnie na uli[...] Gdańska rozlega się mowa kaszubska — bo Gdańsk [...]sz stołeczni gardł

[...]atowa konferencja młodzieży w Londynie

LONDYN (rad) — Z dotychczasowych obrad światło[...]konferencji młodzieży w Londynie widać, że młodzież [...]ra do zadań, które przed nią stoją. Ostatnio na ze[...]u Komisji do walki z faszyzmem referat wygłosił de[...] Polski Witold Łukasiewicz. Przewódca powstańców [...]skich Soe Karno wydał polecenie, aby młodzież ja[...]a studiująca w Holandii wzięła udział w konferencji.

Konfiskata mienia niemieckiego

BERLIN (rad.). — Na posiedzeniu międzysojuszniczej [...]i kontroli Niemiec w Berlinie postanowiono skonfi[...]ć wszelką własność niemiecką, znajdującą się poza [...]ami Rzeszy. Rozporządzenie rozciąga się również [...] neutralne — Szwecję i Szwajcarię, poza tym o[...]je Hiszpanię i Argentynę. Kraje te będą musiały u[...] postanowienia komisji międzysojuszniczej

UNRRA nadal pracuje

PARYŻ (rad.). UNRRA zakupiła wielką ilość sprzę[...]ykanskiego na ogólną sumę 21 milionów dolarów [...] zakupiono lokomotywy i tabor kolejowy. Sprzęt te[...]nie rozdzielony pomiędzy Polskę, Jugosławię, Czech[...]ję i Grecję. Polska otrzyma sprzęt wartości 11 milio[...] dolarów.

Delegacja polska na proces w Norymberdze

WARSZAWA (PAP). — Wiceminister spraw zagranicznych Modzelewski w obecności naczelnika wydziału zachodniego MSZ dr. Tadeusza Chromeckiego przyjął delegację Min. Sprawiedliwości, która złożyła szczegółowe sprawozdanie z prac delegacji w Anglii.

Min. spraw zagr. i min. sprawiedliwości wyznaczyli zespół oskarżający do Norymbergii, dokąd udają się: prokurator Jerzy Sawicki, prokurator Sądu Najwyższego, Stefan Kurowski i dr. Stanisław Piotrowski oraz dr. Tadeusz Cyprian i Karol Estreicher z Londynu.

Zespół został zaproszony przez głównego prokuratora amerykańskiego Jacksona w Międzynarodowym Trybunale Wojennym do uczestniczenia w uzupełniającym śledztwie, które obecnie toczy się w Norymberdze.

Zespół oskarżający przywozi ze sobą materiały, opracowane w językach angielskim i rosyjskim na podstawie archiwum, dot. pogwałcenia prawa międzynarodowego przez Niemców w Polsce.

Wybory na Węgrzech

BUDAPESZT (rad). — W niedzielę 4 bm. wszyscy obywatele węgierscy stanęli do urn wyborczych. Są to pierwsze wyboru po 8 latach. Głosowano nie na osoby, ale na listy wyborcze. Do wyborów listy swoje wystawili: Socjaldemokraci, ludowcy, komuniści i drobni posiadacze. Bez względu na wynik wyborów przyszły rząd węgierski będzie napewno koalicyjnym — złożonym z przedstawicieli wszystkich partii, gdyż żadna partja niae chce brać na siebie odpowiedzialności za rządy w tak krytycznych i ciężkich chwilach w życiu narodu węgierskiego.

Włochy płacą odszkodowania wojenne

MOSKWA (PAP). — Jak informuje dziennik „Unita", min. spraw zagranicznych Gaspari w referacie wygłoszonym na Komisji Spraw Zagranicznych Zgromadzenia Konsultatywnego oświadczył, że Włochy wypłaciły już Anglii i Stanom Zjednoczonym 200 miliardów lirów (2 miliardy dolarów wg. oficjalnego kursu). Żądanie wynagrodzenia strat wysunie prawdopodobnie Związek Radziecki. Wg nieoficjalnych informacji, żądania ZSRR sięgają 600 milionów dolarów włączając w to reparacje dla krajów bałkańskich.

Agencja Tass w związku z oświadczeniem de Gaspari przypomina, że zagadnienia dotyczące traktatu pokojowego z Włochami, były rozpatrywane niedawno na londyńskiej sesji Rady Ministrów Spraw Zagranicznych. Jak wiadomo, delegacja radziecka zaproponowała wówczas, że w wypadku, jeśli Stany Zjednoczone i Wielka Brytania zrzekną się swojej części reparacji, ogól a suma włoskich odszkodowań wojennych wynosić 800 milionów dolarów, które powinny przypaść w udziale ZSRR, Jugosławii, Grecji i Albanii. Z sumy tej Związek Radziecki winien otrzymać tylko 100 milionów dolarów. W ten sposób zaproponowana przez Związek Radziecki suma reparacji jest stosunkowo niewielka w porównaniu z przytoczoną przez Gaspariego [illegible] 2 miliardów dolarów którą Włochy [illegible] [illegible] Wielkiej Brytanii i Stanom Zjednoczonym

Śmierć Hitlera faktem

Oficjalne oświadczenie wywiadu angielskiego

LONDYN (PAP). — Sekcja brytyjska przy sztabie sojuszniczej Komisji Kontrolnej w Berlinie ogłosiła sprawozdanie wywiadu angielskiego, zawierające dane o śmierci Hitlera i Ewy Braun. Sprawozdanie stwierdza, że na podstawie zeznań świadków ustalono, iż Hitler zastrzelił się, a Ewa Braun otruła się dnia 30 kwietnia br. w kancelarii Rzeszy w Berlinie. Ciała ich zostały spalone następnego dnia przed schronem na podwórku kancelarii Rzeszy. Zbadano około 50 świadków, generałów, urzędników kancelarii Rzeszy i członków gwardii Hitlera, którzy stykali się z nim pomiędzy 20-a 30 kwietnia 1945 r. Badania były prowadzone przez oficerów brytyjskich w porozumieniu z radzieckimi władzami wojskowymi. Rewolwer, którym zastrzelił się Hitler nie został odnaleziony. Ciała Hitlera i Ewy Braun zostały złożone do dołu wykopanego na dziedzińcu kancelarii Rzeszy, oblane wielką ilością benzyny i spalone.

Sprawozdanie zaznacza, że po kilkumiesięcznym badaniu sprawy inna ewentualność niż samobójstwo Hitlera i Ewy Braun i spalenie ich ciał nie wydaje się możliwa.

Ucieczka Hitlera samolotem z płonącego Berlina wydaje się tym mniej możliwa, że jeden z jego dwóch pilotów został wzięty do niewoli w Berlinie przez wojska radzieckie, a drugi mjr. Dettetz został ciężko ranny w głowę również w Berlinie 1 maja 1945 r.

Pierwotnym zamiarem Hitlera było udać się 20 kwietnia samolotem do Berchtesgaden i stamtąd dalej prowadzić walkę. Jednak, gdy nadszedł dzień wyjazdu, Hitler rozmyślił się. Dnia 22 kwietnia odbyło się zebranie wyższych dowódców wojskowych, na którym Hitler oświadczył, że zdaje sobie sprawę z tego, że wojna jest przegrana i zamierza pozostać w stolicy do końca. Gdyby Berlin padł, popełni on samobójstwo.

Od 22 kwietnia Hitler pozostawał cały czas w schronie pod kancelarią Rzeszy. Przyjmował on jedynie dowódców wojskowych obrony Berlina. Dnia 23 kwietnia Himmler przysłał do Berlina swego lekarza przybocznego, dra Gebhardta, który usiłował przekonać Hitlera, by opuścił Berlin. Hitler odrzucił tę propozycję. 26 kwietnia Hitler przywołał do siebie marszałka v. Greima i powierzył mu dowództwo nad siłami lotniczymi Rzeszy na miejsce Goeringa, który popadł w niełaskę, ponieważ usiłował objąć kierownictwo Rzeszy kilka dni przedtem. Hitler oświadczył Greimowi, że on i Ewa Braun zamierzają popełnić samobójstwo, żeby nie wpaść w ręce wrogów. Ciała ich zostaną spalone.

Walki w Berlinie zbliżały się do centrum miasta. Pociski artyleryjskie wybuchały naokoło kancelarii Rzeszy. 29 kwietnia czołgi radzieckie przedarły się na Potsdammerplatz. Hitler rozkazał marszałkowi v. Greim, by odleciał z Berlina i zorganizował pomoc lotniczą dla armii Wencka która miała przyjść z odsieczą. Samolot „Arrado 96" wystartował z marszałkiem von Greim z Charlottenburger Chaussee. Armia Wencka została rozbita i nie mogła przyjść z pomocą Berlinowi, mimo rozpaczliwej depeszy, wysłanej z kancelarii Rzeszy do admirała Doenitza.

Tego samego dnia Hitler poślubił Ewę Braun. Świadkowie stwierdzili, że to ona namówiła Hitlera do pozostania w Berlinie i popełnienia samobójstwa. Około godz. 3 po poł., dnia 30 kwietnia Hitler i Ewa Braun pożegnali się z osobami swego najbliższego otoczenia i udali się do apartamentów prywatnych Hitlera w schronie pod kancelarią Rzeszy, gdzie popełnili samobójstwo.

W tym samym czasie przywieziono na dziedziniec około 200 litrów benzyny. Ciała Hitlera i Ewy Braun zostały wyniesione ze schronu przez Goebbelsa, Bormanna, Stumpfeggera i 2-ch SS-manów z gwardii przybocznej. Zwłoki Hitlera i Ewy Braun umieszczono w dole i oblano benzyną. Na skutek huraganowego ognia artyleryjskiego, który rozpoczął się w tej chwili, Goebbels i jego pomocnicy, wycofując się do schronu, rzucili przesiąkniętą benzyną płonącą szmatę na zwłoki, które spaliły się doszczętnie.

Następnego dnia, tj. 1 maja Bormann wysłał depeszę do Doenitza donosząc, że Hitler w testamencie mianował go prezydentem Rzeszy. Następny telegram, wysłany przez Goebbelsa stwierdził, że Hitler zmarł 30 kwietnia, o godzinie 3 po poł. i w testamencie mianował Doenitza prezydentem, Goebbelsa kanclerzem, Bormanna szefem partii, a Seyss-Inquarta ministrem spraw zagranicznych. Goebbels dodawał, że Bormann będzie próbował dotrzeć do Doenitza, by poinformować go obszernie o sytuacji. Sprawozdanie kończy się stwierdzeniem, że pośród badanych świadków było wielu takich, którzy od upadku Berlina tj. od 6 miesięcy nie stykali się ze sobą, a jednak zeznania ich pokrywały się całkowicie w wielu szczegółach.

Truman odwołał wyjazdy

U. S. A. w oczekiwaniu wizyty Attlee'go

NOWY JORK (rad.). — Prezydent Truman odwołał, na przeciąg 6 tygodni, wszystkie swoje wyjazdy, by nie zakłócać normalnego toku urzędowania.

LONDYN. — Zainteresowanie kół politycznych Londynu obracać się w tej chwili przede wszystkim koło dwóch kwestyj: ostatniej mowy prezydenta Trumana i dzisiejszej debaty Izby Gmin.

Amerykańskie koła parlamentarne przyjęły z zadowoleniem wiadomość, że premier Attlee ma przyjechać do Ameryki, celem przeprowadzenia rozmów z prezydentem Trumanem.

Ogólnie oczekiwane jest, że tematem będzie energia atomowa, zagadnienia nie rozwiązane przez radę pięciu ministrów zagranicznych i kwestia Palestyny. Przewodniczący senackiej komisji dla spraw zagranicznych Ameryki senator Conolly, oświadczył, że Ameryka z przyjemnością przywita szefa rządu angielskiego i że przyjazd jego jest bardzo potrzebny. Wiele pozostaje do rozwiązania, powiedział senator. Prezydent Truman odwołał wszystkie swoje wyjazdy na 6 tygodni. Premier kanadyjski Mackenzie King, weźmie również udział w rozmowach.

Nowa granica na północy Europy

Komisja radziecko-fińska zakończyła pracę

MOSKWA (rad.) — Mieszana komisja radziecko-fińska, powołana do wytyczenia granicy państwowej między ZSRR i Finlandią na odcinku okręgu Petsamo zakończyła pracę. Obie delegacje podpisały dokumenty demarkacji granicy. W ten sposób uregulowany został otwarty do tej pory problem granicy.

Nie będzie apelacji od wyroku

Trybunał Norymberski jedyną instancją

Nie będzie apelacji od wyroku

PARYŻ (rad.). — Donoszą z Norymbergii, że od wyroku, który zapadnie w procesie głównych zbrodniarzy wojennych odwołania nie będzie. Wyrok będzie ostateczny i bezapelacyjny.

Von Pappen i Baldur von Schirach znaleźli już sobie obrońców.

Wśród delikwentów panują nastroje apatii. Straż, nauczona doświadczeniem z Leyem, ostro pilnuje więźniów

Wojna na wyspie Jawie

LONDYN (PAP). — Agencja Reutera donosi z Batawii, że sytuacja na Jawie jest bardzo naprężona. Mimo ultimatum wystosowanego przez dowódcę wojsk brytyjskich, generała Christisena, powstańcy jawajscy nie złożyli broni. Przywódca nacjonalistów jawajskich, dr. Soekarno zwrócił się do powstańców przez radio z wezwaniem, by zaprzestali walki, gdyż rozpoczął on wraz ze swym zastępcą, drem Hatta, pertraktacje z gubernatorem holenderskim, drem Van Mook. Mimo tego wezwania, oddziały jawajskie w wielu punktach atakowały wojska brytyjskie, hinduskie i holenderskie.

Do portu Surabaja przybył krążownik angielski „Sussex" i zabrał na pokład około 500 angileskich i holenderskich kobiet i dzieci. Poza tym przybyły transportowce z czołgami i amunicją. Kilka eskadr lotniczych z Singapuru wylądowało na lotnisku w Batawii. W głębi wyspy samoloty dostarczają amunicję i żywność wojskom hinduskim, otoczonym przez powstańców koło Magelang i w kilku innych punktach.

Eskadry lekkich bombowców typu „Moskito" bombardowały stanowiska Jawajczyków pod Magelang, poczym oddziały hinduskie, walcząc, wkroczyły do miasta. Na przedmieściach Batawii wojska holenderskie z trudem odpierają zaciekłe ataki Jawajczyków. Myśliwce brytyjskie, które patrolowały okolice Batawii, zostały ostrzelane przez artylerię przeciwlotniczą Jawajczyków. Bombowce rozbiły jawajską kolumnę samochodową, posuwającą się szosą w kierunku Batawii.

Wobsanô rola - to chleb na vjitro

Przegląd prasy

„Nie lękamy się ludowej formy rządu"

„Głos Wielkopolski" podaje sprawozdanie z przemówienia, które wygłosił w ramach uroczystości ku czci Chrystusa Króla w Poznaniu ks. kardynał August Hlond.

ks. kardynał Hlond wygłosił dłuższe przemówienie, którego część wstępna nawiązywała do uchwał ostatniego przedwojennego kongresu katolickiego w Poznaniu, stwierdzających osłabienie zmysłu religijnego. Niedługo potem nastąpił zbrojny najazd hitlerowski, którego jednym z celów było wytępienie chrześcijaństwa. Dla jego wyznawców, ale i dla żydów — [illegible] ks. Kardynał — nastąpił okres niebywałego w dziejach świata terroru, mordów, komór gazowych [illegible] i tę próbę przetrwaliśmy. *Mówiąc o stosunkach powojennych*, ks. kardynał m. in. powiedział: Nie lękamy się ani nowoczesności, ani przemian społecznych, ani ludowej reformy rządu. Chcemy współpracować nad stworzeniem lepszego ustroju społecznego i pol[illegible]nego.

„Chłop nie z legendy"

„Dziennik Bałtycki" omawiając świetlaną postać Wincentego Witosa pisze:

„Życiorys zmarłego przywódcy chłopskiego jest [illegible] ogół dostatecznie znany szerokim masom, więc [illegible]tecznym jest powtarzanie szczegółów. Czasy nie tak odległe, więc pamiętamy, że przeszedł Brześć, więzienie, wygnanie z kraju i powrót, gdy Polska wraz z reżimem sanacyjnym, doczekała się katastrofy, wreszcie więzienie niemieckie i deportację [illegible]dnym z obozów w głębi Rzeszy i znowu powrót do swoich Wierzchosławic, ale już jako znękany ży[illegible]wo, chory, stary człowiek.

Nazwisko Wincentego Witosa stało się sztandarem i zapewne na długo jeszcze wykorzystywane b[illegible] jako sztandar wśród szerokich mas chłopskich, których program tworzy nowa rzeczywistość Po[illegible] a w tej rzeczywistości chłop musi wspólnie kroczy[illegible] jednym szeregu z robotnikiem, czuć się na rów[illegible]nim współrządcą, suwerennego państwa, musi pa[illegible]tać o Nowosielcach, kiedy w wykonaniu naka[illegible] Witosa ten nowy marsz ku Polsce Ludowej [illegible]czął. Odwrót z tej drogi już nigdy nie może na[illegible]pić.

Witos jest autentyczną postacią historyczną, więc należy tworzyć wokół niej legendy. Na hołd pośmiertny, który mu składa Demokratyczna Polska rzetelnie zasłużył".

W kilku wierszach

LONDYN (FA). — Strajk robotników portowych w Anglii zakończył się i robotnicy podjęli pracę na nowo.

PARYZ .(rad). — Rząd francuski zażądał w ramach odszkodowań wojennych 23 kompletnych urządzeń fabrycznych, przeważnie chemicznych.

ATENY (rad). — Nowoutworzony gabinet grecki od[illegible] swe pierwsze posiedzenie. Nowego premiera Panel[illegible] regent Damascinos wyposażył w nieograniczone pełnomocnictwa. Panelópos oświadczył, że nie reprezentuje w[illegible]dzie swej partii, a uważać go należy jako człowieka, [illegible] jedynym zadaniem jest wyprowadzenie Grecji [illegible]becnej ciężkiej sytuacji.

WASZYNGTON (rad.). — Rząd USA ogłosił pr[illegible] ustawy regulacji handlu międzynarodowego, która zos[illegible] przedłożona do aprobaty organizacji Narodów [illegible]czonych. Projekt przewiduje m. in. wprowadzenie k[illegible] nad kartelami międzynarodowymi i zniesienie tajn[illegible]mów kartelowych oraz wprowadzenie międzynar[illegible] kontroli handlu żywnością.

LONDYN (BBC). — Marsz. Żukow skonfiskował [illegible]dzieckiej strefie okupacyjnej wszelką własność Rzeszy [illegible]mieckiej oraz mienie organizacyj i członków orga[illegible] rozwiązanych.

LONDYN (rad). — Czechosłowacja otrzyma z Ka[illegible] 2 i pół miliona kg konserw mięsnych i prowadzi pert[illegible]cje w sprawie dostarczania dalszych. Min. obrony Sw[illegible]da, który bawił w Anglii, złożył po powrocie sprawoz[illegible] w którym podkreślił pomyślny przebieg obrad, pro[illegible] by rząd jego wyraził Anglii podziękowanie za nad[illegible]czaj przychylne ustosunkowanie się czynników angie[illegible] do Czechosłowacji.

BERLIN (FA). — W radzieckiej strefie okupacyj[illegible] największych instytucyj bankowych. 25 tys. urzędni[illegible] zwolniono z pracy. 24 dyrektorów bankowych areszto[illegible]

BIAŁOGRÓD (FA). — Wilian Nedicz, b. szef [illegible] serbskiego za czasów okupacji niemieckiej, wydany Jugosławii przez władze angielskie.

Nieodrodny sojusznicy Niemiec hitlerowskich

Proces gen. Jamaszita

MOSKWA. Agencja Tass donosi, w badaniach gen. Jamaszita, odbywających się w Manilli na Filipinach zeznawali liczni świadkowie, którzy złożyli obciążające dla oskarżonego zeznania. Ze śledztwa wynika, że przed sądem stanie również szef sztabu armii, którą dowodził generał Jamaszita.

Zeznający jako świadek przedsiębiorca pogrzebowy z Manilli oświadczył, że pochował on przeszło 8 tysięcy ofiar, zamordowanych z rozkazu gen. Jamaszita. Inny świadek, oficer administracyjny Lucio Mariano opisał śmierć 17 pacjentów i personelu z filipińkiego szpitala. Następny świadek oskarżenia, Rozario Julo opowiedziała, jak Japończycy zmasakrohali jej męża, 10-letniego syna i 9-letnią córkę. Dwaj świadkowie, którzy przeżyli rzeź manillską, opowiedzieli o tym, jak 4 japońskich marynarzy w bestialski sposób znęcało się nad kobietami i dziećmi.

Z przebiegu śledztwa wynika, że t. zw. marsz śmierci, podczas którego zginęło wielu żołnierzy sojuszniczych na półwyspie Batajana, nie był zorganizowany bezpośrednio przez samego generała Jamaszita, ale jest on odpowiedzialny za zachowanie się wojsk, znajdujących się pod jego dowództwem.

21 bankierów niemieckich aresztowała policja angielska

21 bankierów niemieckich

LONDYN (PAP). — Agencja Reutera donosi, że policja amerykańska w amerykańskiej strefie okupacyjnej aresztowała 21 dyrektorów 6 wielkich banków i instytucji finansowych

Dyrektorzy ci są oskarżeni o finansowanie niemieckiego przemysłu wojennego i o „eksploatowanie" razem z rządem hitlerowskim okupowanych krajów. Wśród aresztowanych znajdują się znany przemysłowiec Schroeder i niemiecki „król mydła" Jost Henkel.

Schroeder był bliskim przyjacielem Himmlera, i jeszcze przed dojściem Hitlera do władzy dostarczał Himmlerowi wielkich sum pieniężnych w formie pomocy dla partii narodowo-socjalistycznej.

Czesko-angielski układ gospodarczy

LONDYN (PAP). — W Londynie podpisano porozumienie pomiędzy rządem czechosłowackim a brytyjskim w sprawie odmrożenia kont bankowych Wielkiej Brytanii i Czechosłowacji, zablokowanych podczas wojny. Angielscy obywatele będą mogli swobodnie rozporządzać swymi wkładami bankowymi. Stosunek obu walut został ustalony na 201,50 koron za funt angielski.

Dr. Tiso wydany Czechom

LONDYN (PAP). Agencja Reutera donosi, że b. prezydent Słowacji z czasów okupacji niemieckiej, dr. Tiso, został wydany władzom czechosłowackim przez amerykańską policję wojskową. Tiso stanie przed czechosłowackim sądem dla przestępców wojennych.

Sprawa przyszłego rządu w Francji

PARYŻ (rad). — Według doniesień prasy francuskiej komuniści i socjaliści doszli już do porozumienia. Wypracowano wspólne zasady przyszłego programu gospodarczego, zasady reform społecznych oraz polityki zagranicznej. Program ten zaaprobowała partia radykalna, której przedstawiciel był obecny na konferencji, porozumiewawczej w roli obserwatora. Program wspólnie opracowany między innymi przewiduje: wolność myśli i słowa, wytępienie antysemityzmu, reformę szkolnictwa, kontrolę państwa nad całym szeregiem spraw gospodarczych. W dziedzinie polityki zagranicznej postanowiono popierać zasadę bezpieczeństwa zbiorowego.

100 000 wniosków o rehabilitację

100.000 wniosków o rehabilitację

KATOWICE (rad.). — Sądy górnośląskie rozpatrują przeszło 100.000 wniosków o rehabilitację tzw. volksdeutschów. Największa ilość tych wniosków przypada na Chorzów. Katowice rozstrzygają ponad 22.000 wniosków. Pomimo, iż rozszerzono zakres sądownictwa w przedmiocie rehabilitacji, załatwienie wszystkich winosków rehabilitacyjnych wymagać będzie 4 lata.

Wyrok śmierci na konfidenta gestapo

RADOM (PAP). — Sąd Specjalny w Radomiu rozpatrywał sprawę Bronisława Salamona, który był burmistrzem miasta Korzenic w czasie okupacji. Z zeznań świadków wynika, że okres urzędowania Salamona — to okres największych prześladowań ludności polskiej. Na rozprawie stwierdzono, że Salamon był konfidentem gestapo i ma na sumieniu szereg osób wydanych w ręce niemieckie. Sąd skazał Salamona na karę śmierci.

Zdrajca narodu skazany na śmierć

BUDAPESZT (rad). — Zdrajca narodu węgierskiego Bardoszi został skazany na karę śmierci przez sąd ludowy.

Zamachy terrorystyczne w Palestynie

LONDYN (PAP). — Według oficjalnego komunikatu brytyjskiego, w ciągu nocy z 31 października na 1 listopada terroryści żydowscy dokonali około 50 zamachów na linie kolejowe w Palestynie. 5 osób, w tym 1 żołnierz brytyjski zostało zabitych, a 6 odniosło rany. Połączenie kolejowe z zagranicą zostało całkowicie przerwane.

Policja aresztowała 5 uzbrojonych terrorystów, którzy zatrzymali pociąg, zdążający z Liddy do Jerozolimy. Brytyjski komendant wojskowy Palestyny generał Darcy wydał rozkaz, mocą którego wszelki ruch kołowy i pieszy między godzin ą11 wieczorem a 6 rano został wzbroniony.

LONDYN (PAP). — Dziennik „Daily Telegraph" donosi, że rząd brytyjski opracował plan międzynarodowego powiernictwa nad Palestyną. Szczegóły tego planu będą omówione podczas projektowanego spotkania pomiędzy premierem brytyjskim Attlee a prezydentem Trumanem.

Likwidacja militaryzmu w Japonii

TOKIO (rad). — Na ostatnim swoim posiedzeniu japoński gabinet zatwierdził zniesienie ministerstw wojny i marynarki a na ich miejsce ustanowiono ministerstwo zajmujące się demobilizacją wojska i marynarki.

Kaszebji! Bjerzmë sę do robotë do wojcovjisti kulturë!

Robotnik - procą

Gbur - żevnotą

vnoszają swój dzél v budaceję kraju

Podziękowanie

Wszystkim którzy wzięli udział w pogrzebie śp. mojego męża

Filipa Rutha

składam serdeczne podziękowanie. Szczególnie burmistrzowi ob. Szczęsnemu, kolegom, pracownikom Zarządu Miejskiego i wszystkim znajomym.

Zona z synem.

ALEKSANDER MAJKOWSKI 11)

Żëcé i Przigodë Remusa

Zwjercadło Kaszubskji.

(Ciąg dalszy)

Alem so v ti jistni chvile przeboczeł, żebe mje i tak njerozumjele, bo i jo mom język skażoni, a ludze mje njerozumjeją. Tej mje sę tak żoł zrobjiło, żem płakac muszoł jak bober.. Jaż dobrô Liza łeb svuj przetchła do mojigo i z nozder na mje chuchac zaczęła. Bo bidlęcu żoł beło.

Jak przeszła njedzela, tak naszi szłe do Lipna do koscoła. Le Marcijanna wostała doma. A pustkji gbura Zabłockjigo mjałe dokoła las głębokji, le ku vechodovji słuńca stojało jezoro, ale za njim znovu czernjił sę las duži.

Marcijannje gvesno straszno beło sedzec sami, bo przeszła do stanji i rzekła:

— Poj do chałupe, knopje, — jo cë co dom! —

I dała mje v czeladni gleń chleba, posmarowani masłem. Tej vzęła korunkę i wusadła prze pjecku na ławje. Ale jo jodł, a kjej jem ju połce wobliznął, tej jem muszoł vzerac na duži zegar, co vjisoł na scanje. Mjoł won bjegas długji na poł cigła, a vożkji, jak stąpore wopoczne vjisałe na grebich sznura. A pokąd bjegas szedł roz stądka i nazod, vjedno v njim njico sę zadzarło, jakbe co cvjardigo połknął. Tak jo sę pitoł: —

— Marcijanno! Cuż ten zegar tak połikô? —

— Won połikô czas! — wodrzekła Marcijanna i zmovjała dalij svoję korunkę.

Tak jo jesz z vjększą wuvogą mu sę przezeroł. A tak mje sę zdało, jakbe zegar na mje patrzeł skarnją, jak człovjek. Mjoł won na nji duże liczbe czorne a na brodze krosevi kvjotkji. A jo so tak wuvożoł:

Kjejbe won tak mogł gadac movą ludzką, cuż be won njenawopovjedzoł! —

A Marcijanna rzekła:

— To njeje zegar jak jinszi zegare, Won vje, co sę stanje v przechodnim czasu, — won vjidzi Smjgrc! —

— Jakuż won może Smjerc vjidzec? —

— Won stanje, bò won ję vjidzi na przededvjerzu, — abo zacznje bjic njedobrą godzenę. —

Tej Marcijanna, rzekłsze to, kąsk zbladł[a], ale pochvjile dodała te słova:

— Ale ti njedobri godzene, chterni jo s[ę] boję, ti won jesz njevebjił. —

Jô na to sedzoł cecho, bom so jesz nj[i]czego njeboczeł. Ale stari zegar scignął r[...] sę kjilka parminji słuńca, co przez wokr[...] svjecele na podłogę, i zdrzoł na dzevkę, ja[k] mądri stari człovjek, co sę wusmjechô, b[o] vje vszestko. Ale wona tego njevjedzała, b[o] patrzeła na podłogę sztivno, jak gapa v gno[...] — jak to movją. Tej ji łze przeszłe do wocz[...] i jeła do mje gadac, jakbem beł dorosłi czł[o]vjek a nje mali Remus: —

— Bocze, knopku, to je tak: Mocno [...] ta chota nasza, v srąc vebudovanô z camr[...] jakjich ju dzisodnja njenatrafjisz v czorni[...] boru. I potcevi v nji mjeszkają ludze. [...] słuńce zdzi przez wokna ve vszestkji nort[...] tak że, choc mjeszkome v lese, vjidno u n[...] i cepło. Ludzkji woko v każdi może zazdrz[...] nort, bo dobrô v njim rządzi gospodir[...] Ale vjerzec mje, knopku, — kożdô chata r[...] jeden takji nort, chdze słuńcu zastavją wok[...] i sąsada njezaprovadzą. Samo le woko Bos[...] tam vezdrzi.

(Ciąg dalszy nastąpi)

Z frontu Świadczeń Rzeczowych na Kaszubach

Wszyscy musimy przyczynić się do odbudowy kraju

Postawmy sobie pytanie, czy świadczenia wsi dla Państwa są niezbędne? Rolnik rozumie, że wszyscy w kraju, że on sam i robotnicy i inteligencja muszą ponieść koszty odbudowy zniszczonego wojną kraju. Robotnik pracuje w fabryce i naprawdę często nie dojada. Nie zarabia tyle, aby mógł chociażby skromnie utrzymać siebie i rodzinę. Inżynier, technik, czy urzędnik także wspólnie znoszą niedostatek, bo kraj jest biedny, zniszczony wojną i okupacją. Trzeba odbudować wsie i miasta. Robotnik i inżynier, aby mogli wydajnie pracować, muszą jeść.

Czy państwo w tych warunkach może kupować od rolnika zboże dla wyżywienia robotników i płacić tyle, ile kosztuje zboże na wolnym rynku? Nie, bo wtedy rolnik musiałby płacić za artykuły przemysłowe o wiele drożej, bo wtedy upadłaby całkowicie wartość pieniądza, a to nie leży w interesie wsi, bo na tym ucierpiałaby gospodarka narodowa, a zatem i gospodarka wiejska. Państwo wedle swych możliwości stara się zrównoważyć świadczenia wsi przez dostawy artykułów przemysłowych na wieś. Według obliczeń wartości dostaw obowiązkowych wsi dla państwa, wartości świadczeń wynosi 12 miliardów złotych. Czy rolnik dostaje coś za to? Dostaje.

Towary przemysłowe dla wsi

Z końcem lata Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów przeznaczył ogromną ilość różnych towarów przemysłowych dla wsi, na sumę 350 milionów zł po cenach państwowych. Wartość tych towarów, wg. cen wolnego rynku, wynosi od 3—4 miliardów złotych. Poza tym państwo daje wsi węgiel na akcję omłotową, rozdziela nawozy sztuczne, daje fundusze na odbudowę wsi, pomaga w akcji siewnej, utrzymuje stacje traktorowe, poniosło koszty przeprowadzenia reformy rolnej. To wszystko stanowi także wiele miliardów złotych.

Przed wojną rolnik również płacił podatki. Przed wojną także często musiał wyprowadzić krowę na jarmark, aby opłacić podatki. Czy teraz wieś głoduje, czy naprawdę rolnik nie jest w stanie oddać tej drobnej części swoich plonów?

Wieś Kaszubska spełni swój obowiązek

Znaleźli się jednak tacy, wkradli się w grono gromady, którzy chcą odciągnąć rolników od wykonania świadczeń. Wieś kaszubska spełni swój obowiązek w stosunku do swego Państwa. Rolnik kaszubski jest dobrym gospodarzem, troszczy się o dobro i rozkwit tej zagrody jaką jest Państwo.

— ROLNICY GMINY WEJHEROWO—WIEŚ. Wszyscy rolnicy, którzy oddali 60 proc. świadczeń rzeczowych mogą zgłosić się po odbiór kuponów premiowych w Zarządzie Gminy Wejherowo—wieś.

Świadczenia rzeczowe w pow. lęborskim

Chociaż ciężkie są warunki pracy powiatu dosyć dobrze wywiązuje się ze świadczeń rzeczowych. Kontyngent zboża został zrealizowany w 37 proc., ziemniaki w 10 proc., mleko w 35 proc. Mały procent dostaw ziemniaków tłumaczy się brakiem taboru kolejowego. Bogatsi gospodarze na zebraniach gminnych wyrazili gotowość dostarczenia ponad 200 proc. włożonych świadczeń, aby zrównać niedostarczone świadczenia przez biednych lub obrabowanych rolników.

Bardzo źle wywiązują się z dostaw majątki, i to zarówno państwowe, jak i pozostające w administracji poszczególnych urzędów.

Gburze woddej svjadczenja — nje żdej na zokutnika!

Z życia ziemi kaszubskiej

GDAŃSK

— ROZPOCZĘCIE NAUKI W „LICEUM BUDOWNICTWA OKRĘTOWEGO". Dnia 31. X. br. rozpoczęło naukę „Państwowe Liceum Budownictwa Okrętowego" w Gdańsku. Przewidywana liczba 150 uczniów została podwyższona do 180.

WEJHEROWO

— UROCZYSTOŚCI POGRZEBOWE. Dnia 2 listopada Wejherowo było świadkiem uroczystości żałobnych ku czci pomordowanych przez Niemców Polaków na terenie Wejherowa. Rano o godz. 9 ruszył imponujący pochód pogrzebowy z więzienia na rynek. Całe miasto było spowite kirem flag żałobnych. Na ulicach stoją bramy z zieleni. Trumny z szczątkami doczesnymi pomordowanych bohaterów spoczęły na samochodach. Jako szpaler koło samochodów idą b. więźniowie ideowo-polityczni i harcerze. Na rynku odbyła się żałobna Msza św. polowa z kazaniem oraz po Mszy św. wygłoszono cały szereg przemówień. Z rynku kondukt żałobny w którym wzięło udział całe wejherowskie społeczeństwo ruszył na cmentarz parafialny. Tutaj 16 pomordowanych Polaków po modlitwach żałobnych Kościoła pożegnał kolega niedoli obozu koncentracyjnego ob. burmistrz miasta Wejherowa Szczęsny, honorowa salwa i dźwięki hymnu narodowego. Całe społeczeństwo jest wdzięczne Związkowi b. Więźniów ideowo-politycznych Koło Wejherowo, który dał inicjatywę i dużo pracy włożył w całą sprawę. Inicjatywę poparł ob. Starosta Morski Zaparucha asygnując odpowiednie fundusze. Komitetowi, który powyższe uroczystości organizował, szczególnie ob. burmistrzowi Szczęsnemu, ob. Mościpanowi i ob. Edmundowi Szucie. Ponadto należy podnieść bezinteresowną pracę ob. Gniecha Józefa. Wiele pomocy przy pracy ekshumacyjnej okazali sędzia ob. Stapf i ob. Białas.

— NIEDZIELNY MECZ. W dniu 4 bm. odbyły się na stadionie miejskim w Wejherowie przy pięknej pogodzie zawody piłkarskie o mistrzostwo klasy A Okr. Gdańskiego po między K. S. TUR Gdańsk i K. S. GRYF Wejherowo.

K. S. GRYF Wejherowo bije zdecydowanie K. S. TUR Gdańsk w stosunku 7:2 (3:1)

Sędzia ob. Porębski z Tczewa prowadził zawody beznadziejnie dopuścił do ostrej gry, wyprowadził graczy obu drużyn z równowagi i jest b. powolny. W. S. winien się tym zainteresować.

PUCK

— ODCZYT. Dnia 31 października dr. Tadeusz Staniewski w sali Domu Kultury wygłosił publiczny odczyt p. t. „Skutki wojny w dziedzinie kulturalnej".

MATARNIA (pow. Kartuzy)

— SMUTNY FAKT. Ostatnio mamy w Matarni naszej kaszubskiej wsi bardzo smutny fakt do zanotowania. Oto pewna obywatelka wsi naszej pozwoliła sobie jak na urągowisko w święto Chrystusa Króla na młócenie zboża. Fakt tym smutniejszy, że działo się to w czasie uroczystej sumy świątecznej i w pobliżu kościoła. Co za motywy pchnęły kobietę ową — katoliczkę do takiego czynu? Czy rzeczywiście chciała podeptać nasze najświętsze katolickie uczucia? Tu tylko wchodzi w rachubę zła wola! Smutnem doprawdy, ze już Kaszubi tak się odnoszą do największych naszych świąt. Na szczęście to tylko jednostki, które będziemy musieli zmusić do poszanowania naszej świętej wiary. Powyższym faktem czuje się dotknięta cała matarnicka parafia, dla której to policzek obrażający najświętsze jej uczucia katolickie. Niechże owa kobieta się zastanowi co czyni.

F. G.

Kaszebji! Vspjerejta „Zrzesz"!!!

Na gburstvje

Walka ze szkodnikami w sadzie

Trzy są najważniejsze sposoby walki ze szkodnikami 1. opaski na pniach, 2. czyszczenie drzew, 3. spryskiwanie zimowe, wiosenne i letnie.

1. Opaski chwytne (owadołówki) robi się na pniu z wełny, miękkich szmat albo mchu. W szczeliny tych opasek chowają się owady na zimę, łatwo je można w nich wytępić. Te opaski zakłada się od czerwca do jesieni. Uważajcie gospodarzu, robię łuk w kole w działkach czerwca, lipca, sierpnia i września i piszę: opaski chwytne.

Opaski lepowe zaś zakłada się od jesieni do połowy kwietnia. Kawałki otłuszczonego papieru przywiązuje się szczelnie do pnia, potem smaruje co kilka dni gęstym, niewysychającym lepem (np. smołą, żywicą z olejem, smarem od osi i t. p.). Samice różnych owadów wędrują i późną jesienią po pniu, żeby złożyć jajka w korze lub pączkach. Kiedy trafią w wędrówce na opaskę, przylepiają się i giną.

2. Czyszczenie drzew odbywa się jesienią, zimą i wiosną. Jesienią trzeba zbierać i palić opadłe liście, zimą znów wycinać i palić oprzędy owadów i ich gniazda, skrobać i palić starą korę, pod którą zimują owady, smarować rany na pniach krowieńcem z gliną albo smołą sadowniczą. A wiosną trzeba stale przeglądać korony drzew, otrząsać na płachty i niszczyć chrząszczyki i gąsienice, żerujące na liściach.

3. Spryskiwanie drzew niszczy przede wszystkim grzybne pasożyty. W marcu bielimy mlekiem wapiennym oczyszczone z kory pnie i gałęzie, albo też spryskujemy drzewa 5 proc. karboliną. Wapno niszczy mchy i porosty przed przymrozkami, a spłukane przez deszcz jest dobrym nawozem. Karbolina jest silniejszym środkiem przeciw pasożytom, nie wolno jej jednak stosować po rozwinięciu się pączków.

Wiosną i latem, w czasie suchej pogody, trzeba znów drzewa opryskać 1 proc cieczą bordoską 1)(albo 2 proc. kalifornijską) przeciw grzbkom-pasożytom. Żeby zarazem wytępić gąsienice i owady, trzeba do cieczy dodać trucizne owadobójczą2) np. zieleń paryską, arseniaku ołowiu albo potasu).

A teraz ważne pytanie: Kiedy i ile razy spryskiwać:

I. Opryskiwanie zimowe: w marcu przed nabrzmieniem pączków.

II. Opryskiwanie wiosenne robi się dwa razy:
a) na pąk: gdy pączki kwiatowe pokażą się z łusek;
b) po okwitnieniu: gdy płatki kwiatu opadną.

III. Opryskiwanie letnie stosuje się tylko na jabłonie i grusze (a nie na śliwy, czereśnie i wiśnie);
a) na owoc wielkości orzeszka laskowego,
b) na owoc wielkości orzecha włoskiego.

2) Dodatki owadobójcze do cieczy: Zieleń paryska (100 g na 100 l płynu dla jabłoni i grusz, 80 g na 100 l płynu dla śliw, wiśni i czereśni);
arsenian ołowiu (dla grusz, 400 g na 100 l płynu),
arsenian potasu (dla jabłoni 400 g na 100 l płynu,
Nikotan Extra (przeciw mszycom, pół do 1 kg na 100 l płynu).

Kaszëbji!

Chto dzis nje chce movę wojcov tezëe — muszi ojitro slegą cëzich bëe!

Drukowano w Drukarni Wejherowo pod Zarządem Państwowym.